

Anže Vinazza,
Frane Erčulj

Vpliv menjave košarkarskih trenerjev na tekmovalno uspešnost ekipe

Izveček

Namen raziskave je ugotoviti število menjav košarkarskih trenerjev med tekmovalno sezono in po njej ter ugotoviti, kako omenjene menjave vplivajo na uspešnost ekip. Pri tem smo se osredotočali na 1. Slovensko košarkarsko ligo (1. SKL) in Adriatic Basketball Association (ABA ligo) v tekmovalnih sezonah 2014/15, 2015/16 in 2016/17. Število menjav trenerjev smo primerjali tudi med obema ligama. Ugotovili smo, da slabše uvrščene ekipe na lestvici pogosteje posegajo po menjavi trenerja med sezono kot bolje uvrščene ekipe. Če primerjamo razmerje menjav trenerjev med in po sezoni, lahko rečemo, da je delež menjav med sezono nekoliko večji (to še posebej velja za ABA ligo). O razlikah v številu menjav med obema tekmovalnjema (ligama) težko govorimo, vsekakor pa te niso velike. Procentualno gledano je delež ekip, ki so se med sezono odločile za menjavo trenerja v 1. SKL celo nekoliko večji kot v ABA ligi. Po menjavi trenerja med sezono se rezultatska uspešnost ekip v večini primerov izboljša. Količnik zmag in porazov je pri novih trenerjih boljši po dveh, treh, štirih in petih tekmah, če ga primerjamo s količnikom zmag in porazov starih (predhodnih) trenerjev na zadnjih dveh, treh, štirih in petih tekmah pred menjavo.

Ključne besede: košarka, trenerji, 1. SKL, ABA.

<https://www.vecer.com/jure-zdovc-znova-trener-olimpije-6664452>

The impact of replacement of the basketball coach on the team's performance

Abstract

The study aimed to establish the number of replacements of basketball coaches during the competitive season as well as how such replacements affected the teams' performance. The focus of the study was on the 1st Slovenian Basketball League (1. SKL) and the Adriatic Basketball Association League (ABA League) in the 2014/2015, 2015/2016 and 2016/2017 competitive seasons. The numbers of coach replacements were also compared between both leagues. We established that lower-ranked teams replace their coach more often during the season than their higher-ranked counterparts. A comparison between coach replacements during and after the season reveals that the share of replacements during the season is slightly higher (this is particularly true for the ABA League). The differences in the number of replacements between both leagues exist but they are not considerable. The percentage of teams which decided to replace their coach during the season was slightly higher for the 1. SKL than for the ABA League. After the coach is replaced during the season, the teams' performance in terms of results mostly improves. With new coaches, the victory/defeat ratio after two, three, four and five matches improves compared to the respective ratio with old (previous) coaches during the last two, three, four and five matches before replacement.

Key words: basketball, coaches, 1. SKL, ABA

■ Uvod

Košarkarsko moštvo si lahko zamislimo kot odprt, zapleten in dinamičen sistem, ki je sestavljen iz treh podsistemov: petih igralcev v igri, njihovih namestnikov (menjav) ter trenerja in njegovih pomočnikov. Delovanje celotnega sistema je usmerjeno k zmagi nad nasprotnikom (v okviru dogovorjenih pravil). Učinkovitost delovanja tega sistema je odvisna od kakovosti delovanja posameznih podsistemov in ravni njihovega sodelovanja (Dežman, 2004).

V skupini posameznikov ima vsak njen član svojo vlogo. Najpomembnejša je vloga voditelja (Musek in Pečjak, 1995). Ta naj bi s svojim vedenjem in delovanjem usmeril aktivnosti skupine k temu, da bodo njeni pripadniki dosegli cilj, ki so si ga zadali (Dipboye, Smith in Howell, 1994, v: Tušak, 2003; Kajtna in Tušak, 2007). Vodenje je zapleten proces, odvisen od mnogih dejavnikov. Poteka v vsaki skupini, pa naj bo ta formalna ali neformalna. Vodenje predstavlja zelo pomembno vlogo in enega glavnih dejavnikov uspešnosti tudi v t. i. ekipnih športih.

Med formalne skupine lahko uvrstimo tudi košarkarsko ekipo (Erčulj, 1995). Za vodenje košarkarske ekipe je v prvi vrsti in neposredno zadolžen njen trener. Trenerjevo delo je tehnično in taktično pripraviti športnika (košarkarja), odpravljati njegove pomanjkljivosti, sestaviti program dela itd. V ekipnih športih, kamor uvrščamo tudi košarko, mora znati trener povezati med seboj članke ekipe in doseči, da bodo ti med seboj čim bolj uspešno sodelovali. Uspeh ekipe namreč ni odvisen le od tega, da je ekipa sestavljena iz kvalitetnih posameznikov, ampak tudi od najboljše možne interakcije med temi posamezniki (Bon, 2007; Myers, Vargas-Tonsing in Feltz, 2005; Jakše, Kajtna in Tušak, 2006). Uspešna socialna integracija članov ekipe, trenerja in vodstva ekipe omogoča ekipi, da doseže stabilne rezultate v času in hkrati višjo toleranco do frustracije. Vse to še posebej velja za vrhunske športne ekipe (Lučič, Štalec in Žugič, 1995; Ličen, Cević Erpič in Doupona Topič, 2006). Trener mora igralce taktično razporediti tako, da bodo svoje sposobnosti optimalno izkoristili za doseg ali izboljšanje rezultata, psihično pa jih mora pripraviti tako individualno kot tudi k medsebojnemu sodelovanju (Misja, 2003).

Znotraj ekipe, ki jo vodi trener, imajo posamezni igralci različne vloge, med katerimi so tudi takšne, ki jih lahko povežemo z vodenjem. Pri splošnih opravilih vodenja

ekipe, na igrišču in izven njega, pomembno vlogo opravlja kapetan ekipe. Pri bolj specialnih opravilih, povezanih predvsem s taktiko igre v napadu, trener sodeluje z organizatorjem igre, t. i. playmakerjem, za katerega pogosto rečemo, da predstavlja »podaljšano roko« trenerja na igrišču.

Na višjih (profesionalnih) ravneh tekmovanj so športne ekipe in njihovi uspehi v veliki meri odvisni od vodstva (funkcionarjev) kluba, ki so zadolženi za finančno delovanje kluba, kamor sodi tudi financiranje trenerjev, igralcev in drugega osebja. Kadar pa je uspešnost ekipe po merilih vodstva kluba nezadovoljiva, se slednji pogosto odločijo za menjavo trenerja.

Trenerji v klubih delujejo krajši ali daljši čas. Trajanje sodelovanja je običajno opredeljeno s pogodbo, ki jo podpišejo trener in vodstvo kluba. V večini primerov, ko klubi podpisujejo s trenerji večletne pogodbe, je to zaradi prepričanja, da je konkretni trener in njegov program dela za njihovo košarkarsko sredino najbolj primeren. Vsi vpleteni bi se morali zavedati, kako je pomembna kontinuiteta dela in da je z menjavo trenerja ta prekinjena. Ne glede na to pa je največkrat prav trener tisti, ki je prvi odstavljen iz položaja, ko se pojavijo slabi športni rezultati, čeprav mogoče kdo drug nosi večjo odgovornost (Jeklin, 2007).

Pogoste menjave trenerjev predstavljajo problem v vseh ekipnih športih. Košarka pri tem ni izjema, prav tako ne tekmovanja na prostoru Slovenije oziroma tekmovanja, v katerih nastopajo slovenske ekipe. Postavlja se vprašanje, ali so tovrstne menjave sploh upravičene in kakšen je njihov učinek v smislu izboljšanja rezultatske uspešnosti ekipe. Ta problem je še posebej izrazit, ko pride do menjave trenerja, ali celo več trenerjev iste ekipe nenadno in med tekmovalno sezono. V tem primeru niti trener, niti ekipa (igralci) nimajo veliko časa za prilaganje drug na drugega, spoznavanje zahtev trenerja, njegove vizije, načina dela, hkrati pa tudi niso možne kakšne večje spremembe v igralskem kadru (trener praviloma dela naprej z istimi igralci). Mnenja o učinkovitosti takšnih menjav so deljena. Mnogi menijo, da je tovrstnih menjav trenerjev preveč in da bi trenerjem morali pustiti več časa in omogočiti daljšo kontinuiteto njihovega dela, ne pa da slednji nenehno delujejo pod pritiskom grožnje, da bodo odpuščeni. Nekateri o tovrstnih menjavah trenerjev govorijo kot o t. i. šok terapiji, ki pa naj bi imela sicer pozitiven, a kratkotrajen učinek na uspešnost ekipe.

Ne glede na pomembnost problematike pa v literaturi še nismo zasledili raziskav, ki bi skušale ugotoviti vpliv menjav trenerjev na uspešnost ekip in s tem podkrepile potrebo po pogostih menjavah trenerjev ali pa bi postavile pod vprašaj učinkovitost in smiselnost tovrstnih menjav. V pričujočem članku, ki predstavlja tovrsten poizkus, smo analizirali menjave košarkarskih trenerjev v treh sezonah 1. slovenske košarkarske lige in mednarodne lige ABA (Adriatic Basketball Association) ter hkrati primerjali število menjav v obeh ligah. Ugotavljali smo tudi delež menjav trenerjev med in po končani tekmovalni sezoni. Poleg tega nas je zanimalo tudi, kako menjave trenerja vplivajo na uspešnost ekipe in ali po menjavah trenerjev bolj posegajo ekipe, ki so slabše uvrščene na lestvici, ali tiste z vrha ligaške lestvice.

■ Metode

Preizkušanci

Podatke o preizkušancih smo pridobili na podlagi udeleženih ekip v 1. slovenski ligi (v nadaljevanju 1. SKL) in Adriatic Basketball Association (v nadaljevanju ABA liga) v treh sezonah (2014/15, 2015/16, 2016/17). V širšem smislu smo v vzorec zajeli vse ekipe (in njihove trenerje), ki so v teh sezonah nastopale v zgoraj omenjenih tekmovanjih. V tem obdobju je v 1. SKL sodelovalo 16 različnih ekip, v ABA ligi pa 20 ekip. V ožjem smislu bomo v vzorec preizkušancev zajeli vse trenerje, ki so bili zamenjani med tekmovalno sezono, in vse tiste trenerje, ki so jih zamenjali po sezoni. Teh je bilo v ABA ligi 40, v 1. SKL pa 34.

Postopek

Najprej smo zbrali podatke o vseh udeleženih ekipah v 1. SKL in ABA ligi. Število vključenih ekip v 1. SKL je v vsaki sezoni 12. V ABA ligi sodeluje 14 ekip. V treh sezonah se je v 1. SKL zamenjalo 15, v ABA ligi pa 19 različnih ekip. Ekipe, ki so spremenile le glavnega sponzorja in s tem ime kluba, niso smatrane kot različne ekipe. Slovenske ekipe, ki so nastopale v ABA ligi, so analizirane in obravnavane v ABA ligi, ker v 1. SKL niso sodelovale celotno sezono, izjema je sezona 2016/17, ko so vse slovenske ekipe morale igrati celotno sezono v 1. SKL kot tudi v ABA ligi.

Podatke, pridobljene iz uradnih spletnih strani lig (www.kzs.si in www.aba-liga.com), smo razdelili na dva dela – pred me-

Tabela 1
Sodelujoče ekipe v 1. SKL (Košarkarska Zveza Slovenije, 2018)

Sezona 2014/2015	Sezona 2015/2016	Sezona 2016/2017
KK Union Olimpija	KK Union Olimpija	KK Union Olimpija
KK Zlatorog Laško	KK Zlatorog Laško	KK Zlatorog Laško
KK Krka Novo Mesto	KK Krka Novo Mesto	KK Krka Novo Mesto
KK Tajfun Šentjur	KK Tajfun Šentjur	KK Tajfun Šentjur
KK Rogaška	KK Rogaška	KK Rogaška
KK Šenčur GGD	KK Šenčur GGD	KK Šenčur GGD
KK Hopsi Polzela	KK Hopsi Polzela	KK Hopsi Polzela
KK Helios Domžale	KK Helios Domžale	KK Helios Domžale
KK Splošna plovba Portorož	KK Splošna plovba Portorož	KK Splošna plovba Portorož
KK Elektra Šoštanj	KK Elektra Šoštanj	KK Terme Olimia Podčetrtek
KK AKK Branik Maribor	KK LTH Casting Škofja Loka	KK LTH Casting Škofja Loka
KK Grosbasket	KK Lastovka (Primorska)	KK Primorska

Tabela 2
Sodelujoče ekipe v ABA ligi (ABA League Basketball, 2018)

Sezona 2014/2015	Sezona 2015/2016	Sezona 2016/2017
KK Crvena Zvezda	KK Crvena Zvezda	KK Crvena Zvezda mts
KK Mega Leks	KK Mega Leks	KK Mega Leks
KK Partizan	KK Partizan	KK Partizan Niš
KK Igokea	KK Igokea	KK Igokea
KK Cibona	KK Cibona	KK Cibona
KK Cedevita	KK Cedevita	KK Cedevita
KK Zadar	KK Zadar	KK Zadar
KK Krka	KK Krka	KK Krka
KK Union Olimpija	KK Union Olimpija	KK Union Olimpija
KK Budućnost Voli	KK Budućnost Voli	KK Budućnost Voli
KK MZT Skopje	KK MZT Skopje	KK MZT Skopje Aerodrom
Szolnoki Olaj KK	KK Sutjeska	KK Mornar Bar
BC Levski Sofia	KK Tajfun Šentjur	KK Karpoš Sokoli
KK Metalac Farmakom	KK Metalac Valjevo	KK FMP Beograd

njavo trenerja med sezono in po menjavi. Iz izbranih podatkov smo s pomočjo programa Microsoft Excel izračunali deleže menjav trenerjev, količnike zmag in porazov ter jih med seboj primerjali. Spremljali smo uspešnost ekip na zadnjih petih tekmah pred menjavo in prvih petih tekmah po menjavi trenerja.

Rezultati in razlaga

Primerjava števila menjav trenerjev v 1. SKL in ABA ligi

V 1. SKL je v treh sezonah igralo 15 različnih ekip, kar 11 različnih ekip pa se je odločilo za menjavo trenerja med sezono (vsaj enkrat v obdobju teh treh sezon). Nekatere

ekipe so se večkrat odločile za ta ukrep in tako je v obdobju 3 sezon moč obravnavati 17 menjav trenerjev, do katerih je prišlo med sezono.

V ABA ligi je v enakem tekmovalnem obdobju zaigralo 19 različnih ekip, za menjavo trenerja med sezono se je odločilo 11 različnih ekip, skupno število menjav trenerjev med sezonami pa je 20.

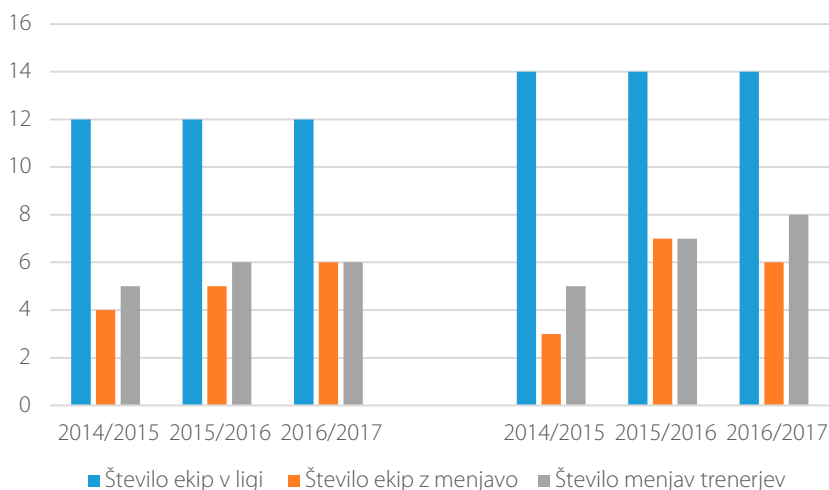
Lahko opazimo, da se je v opazovanih treh sezonah za menjavo trenerja med sezono odločilo več kot tretjina ekip v obeh ligah. O razlikah v številu menjav med obema tekmovalnjema (ligama) težko govorimo, vsekakor pa te niso velike. Procentualno gledano je delež ekip, ki so se med sezono odločile za menjavo trenerja v 1. SKL, celo nekoliko večji kot v ABA ligi.

Delež ekip, ki so se odločile za menjavo trenerja med sezono v opazovanih treh sezonah, niha od 21 % do 50 %. Najmanj menjav je bilo med sezono 2014/15. Čeprav gre za razmeroma kratko časovno obdobje treh sezon, pa lahko rečemo, da se nakazuje trend povečevanja števila ekip, ki so med sezono zamenjale trenerja, kakor tudi števila menjav trenerjev na splošno.

Kot zanimivost lahko omenimo, da tako v 1. SKL kot v ABA ligi le dve ekipi v opazovanem obdobju nista posegli niti po eni menjavi trenerja. Ena od ekip v ABA ligi je v obdobju opazovanih treh sezon zamenjala kar 7 trenerjev.

Delež menjav trenerjev med in po sezoni

Ob nekoliko manjšem številu ekip v 1. SKL beležimo skupaj 17 menjav trenerjev med sezono in 16 po končani sezoni. V ABA ligi,

Slika 1. Število menjav trenerjev v 1. SKL in ABA ligi.

Tabela 3

Število menjav trenerjev v 1. SKL in ABA ligi

SLO				
Sezona	Število ekip v ligi	Število ekip z menjavo	Število menjav trenerjev	% ekip z menjavo
2014/2015	12	4	5	33 %
2015/2016	12	5	6	41 %
2016/2017	12	6	6	50 %
Skupaj	36	15	17	42 %
ABA				
Sezona	Število ekip v ligi	Število ekip z menjavo	Število menjav trenerjev	% ekip z menjavo
2014/2015	14	3	5	21 %
2015/2016	14	7	7	50 %
2016/2017	14	6	8	43 %
Skupaj	42	16	20	38 %

Tabela 4

Delež menjav trenerjev med in po sezoni

SLO					
Sezona	Število ekip v ligi	Menjave med sezono	Menjave po sezoni	delež med	delež po
2014/2015	12	5	5	50,0 %	50,0 %
2015/2016	12	6	7	46,2 %	53,8 %
2016/2017	12	6	4	60,0 %	40,0 %
skupaj	36	17	16	51,5 %	48,5 %
ABA					
Sezona	Število ekip v ligi	Menjave med sezono	Menjave po sezoni	delež med	delež po
2014/2015	14	5	4	55,6 %	44,4 %
2015/2016	14	7	4	63,6 %	36,4 %
2016/2017	14	8	7	53,3 %	46,7 %
skupaj	42	20	15	57,1 %	42,9 %

Tabela 5

Lestvica 1.SKL po rednem delu sezone (X – ekipe, ki so se vključile v 1. SKL šele v drugem delu sezone; z rumeno barvo so označene ekipe, ki so se poslužile menjave trenerja med tekmovalno sezono)

Poz:	Sezona 2014/2015	Poz:	Sezona 2015/2016	Poz:	Sezona 2016/2017
1.	KK Tajfun Šentjur	1.	KK Rogaška	1.	KK Krka Novo Mesto
2.	KK Zlatorog Laško	2.	KK Zlatorog Laško	2.	KK Union Olimpija
3.	KK Krka Novo Mesto	3.	KK Helios Domžale	3.	KK Zlatorog Laško
4.	KK Grosbasket	4.	KK Šenčur GGD	4.	KK Hopsi Polzela
5.	KK Rogaška	5.	KK LTH Casting Škofja Loka	5.	KK Helios Domžale
6.	KK Šenčur GGD	6.	KK Splošna plovba Portorož	6.	KK Rogaška
7.	KK Hopsi Polzela	7.	KK Lastovka (Primorska)	7.	KK Primorska
8.	KK Helios Domžale	8.	KK Hopsi Polzela	8.	KK Tajfun Šentjur
9.	KK Splošna plovba Portorož	9.	KK Elektra Šoštanj	9.	KK Šenčur GGD
10.	KK AKK Branik Maribor	X	KK Union Olimpija	10.	KK Terme Olimia Podčetrtek
11.	KK Elektra Šoštanj	X	KK Krka Novo Mesto	11.	KK LTH Casting Škofja Loka
X	KK Union Olimpija	X	KK Tajfun Šentjur	12.	KK Splošna plovba Portorož

kjer je liga 14-članska in ne 12-članska kot v 1. SKL, pa 20 med sezono in 15 po končani sezoni. Če primerjamo razmerje menjav trenerjev med in po sezoni, lahko rečemo, da je delež menjav med sezono nekoliko večji (to še posebej velja za ABA ligo).

Število menjav trenerjev glede na uvrstitev ekipe na lestvici

V nadaljevanju smo želeli analizirati, katere ekipe se največkrat odločajo za menjavo trenerja glede na njihovo uspešnost oziroma položaj na lestvici. Ekipe, ki so se v 1. SKL vključile šele v drugem delu sezone (v ligo za prvaka), smo uvrstili v zgornjo polovico lestvice.

Če so v sezoni 2014/15 posegale po menjavah trenerjev le ekipe iz spodnjega dela lestvice 1. SKL, pa v naslednjih dveh sezonah temu ni bilo več tako. Menjav trenerjev so se posluževale ekipe z dna, sredine in tudi vrha prvenstvene lestvice (Tabela 5). Podoben vzorec lahko zasledimo tudi v ligi ABA. Tudi tu nekaj več menjav zasledimo pri ekipah iz dna ligaške lestvice, vendar pa so se menjav posluževale tudi bolj uvrščene ekipe (Tabela 6).

Vidimo torej, da za menjave trenerjev bolj pogosto odločajo ekipe, ki so pri dnu lestvice. Kar 20 ekip, ki je menjalo trenerja, je iz spodnje polovice končne ligaške lestvice, medtem ko jih je 11 iz zgornje. Posledično lahko rečemo, da so se ekipe verjetno odločale za menjave trenerjev predvsem zaradi slabih rezultatov in bojzani, da bi izpadle iz ligaškega tekmovanja. Seveda pa lahko pri nekaterih ekipah iščemo motive za menjavo trenerja tudi v borbi za vrh lestvice,

Tabela 6

Lestvica ABA lige po rednem delu sezone (z rumeno barvo so označene ekipe, ki so se poslužile menjave trenerja med tekmovalno sezono)

Poz:	Sezona 2014/2015	Poz:	Sezona 2015/2016	Poz:	Sezona 2016/2017
1.	KK Crvena Zvezda	1.	KK Budućnost Voli	1.	KK Crvena Zvezda
2.	KK Budućnost Voli	2.	KK Crvena Zvezda	2.	KK Cedevita
3.	KK Cedevita	3.	KK Cedevita	3.	KK Partizan Niš
4.	KK Partizan	4.	KK Mega Leks	4.	KK Budućnost Voli
5.	KK Union Olimpija	5.	KK Partizan	5.	KK Igokea
6.	KK Metalac Farmakom	6.	KK Zadar	6.	KK Mega Leks
7.	Szolnoki Olaj KK	7.	KK Union Olimpija	7.	KK Cibona
8.	KK Zadar	8.	KK Cibona	8.	KK Mornar Bar
9.	KK Krka	9.	KK Igokea	9.	KK FMP Beograd
10.	KK Mega Leks	10.	KK MZT Skopje	10.	KK Karpoš Sokoli
11.	KK Cibona	11.	KK Metalac Valjevo	11.	KK Union Olimpija
12.	KK Igokea	12.	KK Krka	12.	KK Zadar
13.	KK MZT Skopje	13.	KK Sutjeska	13.	KK MZT Skopje Aerodrom
14.	BC Levski Sofia	14.	KK Tajfun Šentjur	14.	KK Krka

uvrstitev v končnico tekmovanja, uvrstitev v mednarodna tekmovanja ali želji po naslovu prvaka.

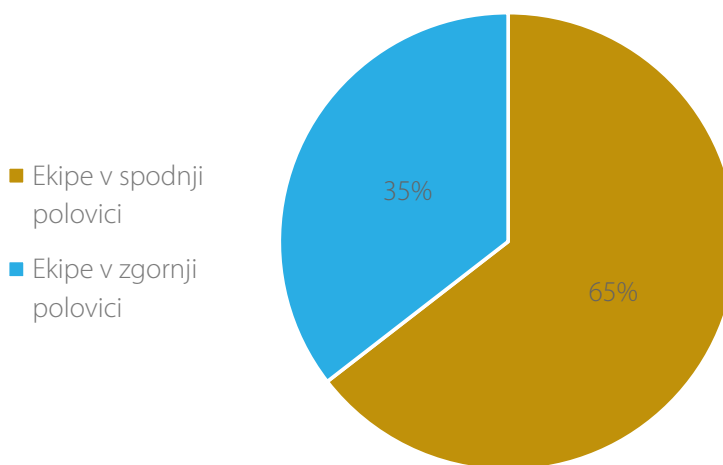
»Šok efekt« na prvi tekmi po menjavi trenerja

Mnogi menijo, da menjava trenerja predstavlja t. i. »šok efekt«, zaradi česar naj bi bile ekipe uspešne v kratkem obdobju takoj po menjavi. Zaradi tega nas je najprej zanimalo, kako se menjava trenerja v 1. SKL in ABA ligi odraža v rezultatskem smislu na prvi tekmi po menjavi.

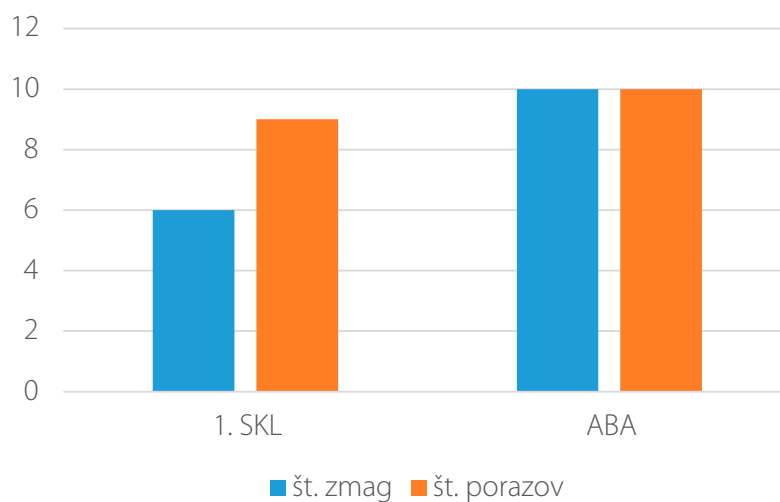
V 1. SKL je na prvi tekmi po menjavi trenerja zmago zabeležilo 40 % ekip (6 od 15), v ligi ABA pa natančno polovica ekip (10 od 20) (Slika 3). Zavedati se moramo, da je uspešnost na eni sami tekmi v veliki meri lahko stvar naključja ter da imajo lahko ekipe lahko lažjega ali težjega nasprotnika. Poleg tega trenerji običajno nimajo dovolj časa, da bi se ustrezno pripravili na prvo tekmo, niti da bi dobro spoznali svojo ekipo in igralce ali uvedli želene spremembe. Vseeno pa lahko rečemo, da učinek menjave trenerja na prvi tekmi ni najboljši in težko govorimo o pozitivnem »šok« efektu.

Vpliv menjave trenerja na uspešnost ekipe v obdobju dveh do petih tekem po menjavi

V nadaljevanju nas je zanimalo, kako menjava trenerja vpliva na uspešnost ekipe v obdobju prvih dveh, treh, štirih in petih tekmah po menjavi trenerja. Uspešnost eki-

Slika 2. Število menjav trenerjev glede na uvrstitev na lestvici

Slika 3. »Šok efekt« na prvi tekmi po menjavi trenerja.

pe pod vodstvom novega trenerja smo primerjali z uspešnostjo ekipe pod vodstvom predhodnega trenerja v enakem obdobju pred menjavo.

Če je bil količnik zmag in porazov novega trenerja boljši od količnika zmag starega (predhodnega) trenerja, smo to označili kot pozitiven vpliv menjave, v nasprotnem primeru pa kot negativni. Če sta bila količnika izenačena smo v tabelo zapisali, da ni sprememb. V nekaterih primerih novi trener ni bil na položaju niti pet tekem (bodisi zaradi zaključka tekmovanja ali pa zaradi ponovne menjave), zato primerjava z uspešnostjo predhodnega trenerja ni bila mogoča.

Glede na podatke iz Tabele 7 in Slike 4 lahko ugotovimo, da so kratkoročno v 1. SKL menjave trenerjev večinoma pozitivno vplivale na uspešnost igranja oziroma da so bili novi trenerji uspešnejši od starih (predhodnih). Uspešnost ekip v obdobju dveh do petih tekem po menjavi trenerja je ves čas večja kot pred menjavo. Pozitiven vpliv skozi celotno analizirano obdobje zasledimo pri 40 ali več % menjavah, medtem ko je negativni vpliv prisoten pri manj kot 20 % menjav trenerjev.

Še večji vpliv na kratkoročno uspešnost ekip so imele menjave trenerjev v ligi ABA. S številom tekem se uspešnost novega trenerja v primerjavi s starim (predhodnim) nekoliko zmanjšuje, še vedno pa je več kot 50 % menjav trenerjev pozitivno vplivalo na rezultatsko uspešnost ekipe, delež negativnega vpliva menjav pa je v celotnem analiziranem obdobju pod 20 % (Tabela 7, Slika 5).

Zaključek

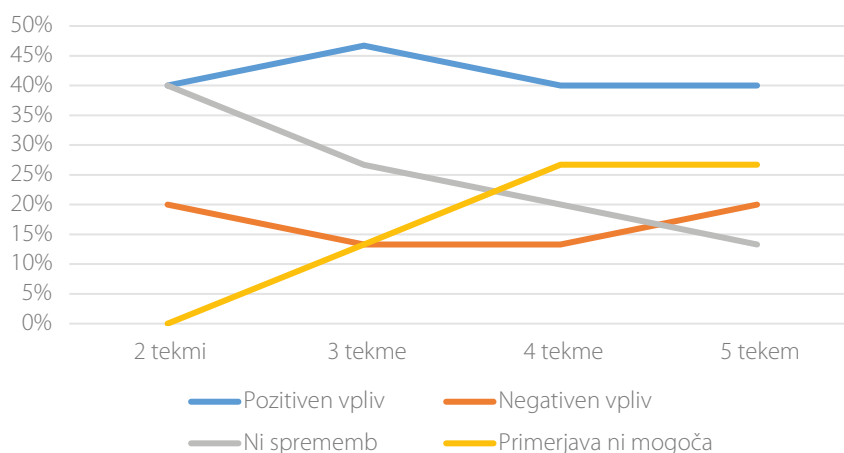
Podatki, ki smo jih pridobili z raziskavo, potrjujejo pogostost trenerskih menjav v košarki na ravni 1. Slovenske košarkarske lige, kakor tudi mednarodne lige ABA (znane tudi kot jadranska liga), v kateri že vse od njenega začetka sodelujejo tudi slovenske ekipe.

Od 15 različnih ekip, ki so v opazovanem obdobju nastopale v 1. SKL, se je kar 11 različnih ekip odločilo za menjavo trenerja med sezono (vsaj enkrat v obdobju teh treh sezon), skupaj pa smo zabeležili 17 menjav trenerjev, do katerih je prišlo med sezono. V ABA ligi je v enakem tekmovalnem obdobju zaigralo 19 različnih ekip, za menjavo trenerja med sezono se je odločilo 11 različnih ekip, skupno število menjav trenerjev med sezonami pa je 20.

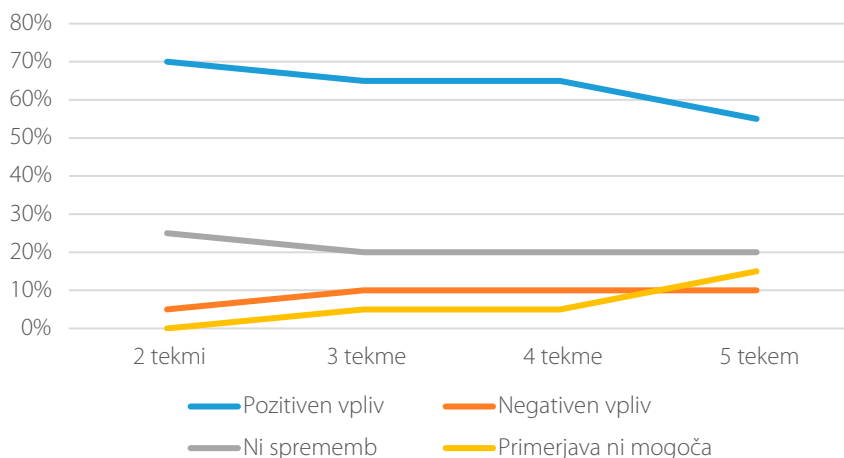
Tabela 7

Pozitivni in negativni vplivi menjav trenerjev po dveh (2T), treh (3T), štirih (4T) in petih (5T) tekmah.

	SLO 2T	ABA 2T	SLO 3T	ABA 3T	SLO 4T	ABA 4T	SLO 5T	ABA 5T
Pozitiven vpliv	6	14	7	13	6	13	6	11
Negativen vpliv	3	1	2	2	2	2	3	2
Ni sprememb	6	5	4	4	3	4	2	4
Primerjava ni mogoča	0	0	2	1	4	1	4	3

Slika 4. Deleži pozitivnih in negativnih vplivov menjav trenerjev po dveh (2T), treh (3T), štirih (4T) in petih (5T) tekmah v 1. SKL.

Slika 5. Deleži pozitivnih in negativnih vplivov menjav trenerjev po dveh (2T), treh (3T), štirih (4T) in petih (5T) tekmah v ABA ligi.

Če primerjamo razmerje menjav trenerjev med in po sezoni, lahko rečemo, da je delež menjav med sezono nekoliko večji (to še posebej velja za ABA ligo). O razlikah v številu menjav med obema tekmovanjema (ligama) težko govorimo, vsekakor pa te niso velike. Procentualno gledano je delež ekip, ki so se med sezono odločile za menjavo trenerja, v 1. SKL celo nekoliko večji kot v ABA ligi.

Pri analizi števila menjav glede na uvrstitev ekipe na lestvici smo ugotovili, da se v večji meri menjav poslužujejo ekipe iz spodnje polovice tekmovalne lestvice, kar verjetno govori o tem, da je glavni motiv za menjavo trenerja neuspešnost ekipe in želja po obstanku v ligi.

Glede na količnike uspešnosti vseh trenerjev v sezoni smo pridobili podatke, da se

velika večina menjav izkaže za pozitivne, saj so novi trenerji v večini bolj uspešni kakor njihovi predhodniki. T. i. »šok efekt« takoj po menjavi trenerja še ne pride do izraza, saj je polovica ali celo več ekip na prvi tekmi po menjavi trenerja poražena. Na naslednjih tekmah pa se že pokaže učinek menjav trenerja, saj se rezultatska uspešnost ekip po menjavi trenerja iz tekme v tekmo povečuje. Količnik zmag in porazov je pri novih trenerjih boljši po dveh, treh, štirih in petih tekmah, če ga primerjamo s količnikom zmag in porazov starih (predhodnih) trenerjev na zadnjih dveh, treh, štirih in petih tekmah pred menjavo.

Za objektivnejše in bolj trdne sklepe v povezavi z obravnavanim problemom bi bilo sicer potrebno uporabiti večje število podatkov (menjav trenerjev) in ustrežnejše statistične metode obdelave podatkov. Ob menjavi trenerja se lahko zgodi, da se ekipa okrepi tudi s kakšnim novim igralcem ali pa odslovi kakšnega od starih igralcev. S prihodom novega trenerja se včasih stabilizirajo tudi finančne razmere v klubu in igralci dobijo izplačana zamujena plačila. Vse to in tudi še kakšni drugi dejavniki seveda vplivajo na uspešnost menjav trenerjev, zato ne moremo z gotovostjo govoriti o tem, da so novi trenerji absolutno uspešnejši ali celo kvalitetnejši od starih.

Predvidevamo, da se tovrstni trendi spreminjajo, zato bi bilo menjave trenerjev in njihove vplive dobro spremljati tudi v bodoče. Pri tem bi bilo zanimivo stvari analizirati iz širšega zornega kota, tako da bi v raziskave vključevali tudi ekipe iz močnejših lig, kot na primer Evrolige, EuroCupa, 1. Španske lige itd., kjer trenerji po našem mnenju delujejo v stabilnejšem okolju in bi bilo njihovih menjav verjetno manj.

■ Literatura

1. *Košarkarska zveza Slovenije, liga Nova KBM*. Pridobljeno 26. 11. 2018 iz <http://www.kzs.si/>
2. *ABA League Basketball (men)*. Pridobljeno 22. 11. 2018 iz <http://www.eurobasket.com/ABA-League/basketball.asp>
3. Bon, M. (2007). *Trenerji v moštvenih športih*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
4. Dežman, B. (2004). *Košarka za mlade igralce in igralke*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
5. Erčulj, F. (1995). Vodenje košarkarskega moštva. *Šport*, 53(4), 20–23.
6. Jakše, B., Kajtna, T. in Tušak, M. (2006). Stili vodenja vrhunskih trenerjev v ekipnih in individualnih športih. *Šport*, 54(1), 71–74.
7. Jeklin, W. (2007). *Menjave trenerjev*. Dnevnik. Pridobljeno 14. 11. 2018 iz <https://www.dnevnik.si/229667/mnenja/komentarji/229667>
8. Kajtna, T. in Tušak, M. (2007). *Trener*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
9. Ličen, S., Cecič Erpič, S. in Doupona Topič, M. (2006). Odnos med športnikom in trenerjem v slovenskih kakovostnih ekipah. *Šport*, 54(4), 44–48.
10. Lučič, Z., Viskič-Štalec, N. in Žugič, Z. (1995). The problem of leadership in basketball. *Kinesilogia Slovenica* 2(1): 26–32.
11. Misja, R. (2003). Dinamika športne ekipe. V: Tušak, M., Misja, R., Vičič, A. (ur.). *Psihologija ekipnih športov* (9–104). Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
12. Myers, N. D., Vargas-Tonsing, T. M., Feltz, D. (2005). Coaching efficacy in intercollegiate coaches: sources, coaching behavior, and team variables. *Psychology of Sport and Exercise*, 6(1): 129–143.

Anže Vinazza, dipl. šp. vzg.
 anze.vinazza@gmail.com